

Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне банк қызметін реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2025 жылғы 16 мамырдағы № 15 қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2025 жылғы 20 мамырда № 36127 болып тіркелді

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Осы қаулының қолданысқа енгізілу тәртібін 4 т. қараңыз

Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің Басқармасы ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:

1. Осы қаулыға қосымшаға сәйкес Банк қызметін реттеу мәселелері бойынша өзгерістер енгізілетін Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінің тізбесі бекітілсін (бұдан әрі – Тізбе).

2. Қаржы ұйымдарының әдіснамасы және пруденциялық реттеу департаменті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) Заң департаментімен бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулыны ресми жарияланғаннан кейін Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің ресми интернет-ресурсына орналастыруды;

3) осы қаулы мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде Заң департаментіне осы тармақтың 2) тармақшасында көзделген іс-шараның орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Төрағасының жетекшілік ететін орынбасарына жүктелсін.

4. Осы қаулы 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін Тізбенің 2-тармағының жетпісінші, жетпіс бірінші, жетпіс екінші, жетпіс үшінші, жетпіс төртінші, жетпіс бесінші, жетпіс алтыншы, жетпіс жетінші, жетпіс сегізінші, жетпіс тоғызыншы, сексенінші, сексен бірінші, сексен екінші, сексен үшінші, сексен төртінші, сексен бесінші, сексен алтыншы, сексен жетінші, сексен сегізінші, сексен тоғызыншы, тоқсаныншы, тоқсан бірінші, тоқсан екінші, тоқсан үшінші және тоқсан төртінші абзацтарын қоспағанда, алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының
Қаржы нарығын реттеу және
дамыту Агенттігінің Төрағасы

М. Абылкасымова

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы
Стратегиялық жоспарлау
және реформалар агенттігінің
Ұлттық статистика бюросы

Қазақстан Республикасының
Қаржы нарығын
реттеу және дамыту
Агенттігінің Басқармасының
2025 жылғы 16 мамырдағы
№ 15 Қаулыға
қосымша

Өзгерістер мен толықтырулар енгізілетін банк қызметін реттеу мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінің тізбесі

1. "Ислам банктері үшін пруденциалдық нормативтерді және өзге де сақтауға міндетті нормалар мен лимиттерді, олардың нормативтік мәнін және ислам банктері үшін пруденциялық нормативтерді және өзге де сақтауға міндетті нормалар мен лимиттерді есеп айырысу әдістемесін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 30 мамырдағы № 144 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13939 болып тіркелген) мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

кіріспе мынадай редакцияда жазылсын:

"Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 42-бабы 1-1-тармағына және "Мемлекеттік статистика туралы" Қазақстан Республикасы Заңына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ**:";

көрсетілген қаулымен бекітілген Ислам банктері үшін пруденциялық нормативтердің нормативтік мәндері және өзге де сақтауға міндетті нормалар мен лимиттерді есеп айырысу әдістемесінде:

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Осы Ислам банктері үшін пруденциалдық нормативтердің және өзге де сақтауға міндетті нормалар мен лимиттердің нормативтік мәндері және есеп айырысу әдістемесі (бұдан әрі - Нормативтер) "Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" Қазақстан Республикасының Заңының (бұдан әрі - Банктер туралы заң) 42-бабы 1-1-тармағына сәйкес әзірленді және ислам банктері (бұдан әрі - банктер) үшін пруденциалдық нормативтерді және өзге де сақтауға міндетті нормалар мен лимиттерді есеп айырысу әдістемесін белгілейді.";

10-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"10. Банктің меншікті капиталының жеткіліктілігі мынадай коэффициенттермен:

1) негізгі капиталдың жеткіліктілігі коэффициенті (k_1):

негізгі капиталдың:

кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің;

нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің;

операциялық тәуекелдің сомасына қатынасымен;

2) бірінші деңгейдегі капитал жеткіліктілігі коэффициенті (k_{1-2}):

бірінші деңгейдегі капиталдың:

кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің;

нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің;

операциялық тәуекелдің сомасына қатынасымен;

3) k_2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенті:

меншікті капиталдың:

кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер;

нарықтық тәуекелі ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер;

операциялық тәуекел сомасына қатынасы.

K_1 , k_{1-2} және k_2 коэффициенттерінің есебіне қабылданатын тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер ХҚЕС-қа сәйкес қалыптастырылған резервтер шегеріле отырып қосылады.

Меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері және Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері консервациялық буфер мен жүйелік буферді ескере отырып Нормативтерге 3-қосымшаға сәйкес белгіленген.

Меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің ең төменгі мәндері Нормативтерге 3-қосымшаға сәйкес Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне сәйкес белгіленген мәндер мен SREP нәтижелері немесе SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысының сомасы ретінде айқындалады.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тұрақты AQR аясына кірмеген банктерге қатысты қолданылады.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы мөлшерінің диапазоны кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер, операциялық тәуекел сомасының 0 (нөл) пайызынан 3 (үш) пайызына дейінгі аралықты құрайды.

SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тұрақты AQR аясына кірген банктерге қатысты қолданылады.

SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы мөлшерінің диапазоны кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер, операциялық тәуекел сомасының 0 (нөл) пайызынан 6 (алты) пайызына дейін аралықты құрайды.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы, SREP пен тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы жыл сайын белгіленеді. SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы, SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тиісті үстемеақының жаңа мөлшері белгіленгенге дейін қолданылады.

Меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне қосымша меншікті капитал буферлерінің мынадай мәндері белгіленеді:

консервациялық буферге қойылатын талап тұрақты негізде орындалады және мыналарды құрайды:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - 1 (бір) пайыз;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - 1 (бір) пайыз;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - 2 (екі) пайыз;

2020 жылғы 1 маусымнан бастап - 1 (бір) пайыз;

2021 жылғы 1 шілдеден бастап - 2 (екі) пайыз;

2024 жылғы 1 қаңтардан бастап – 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;

жүйелік маңызы бар банктер үшін:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - 3 (үш) пайыз;

2020 жылғы 1 маусымнан бастап - 2 (екі) пайыз;

2021 жылғы 1 шілдеден бастап - 3 (үш) пайыз;

контрциклдік буфердің мөлшері және енгізу мерзімі Нормативтердің 8-тарауының талаптарына сәйкес белгіленеді;

көлемі мен енгізу мерзімдері Нормативтердің 9-тарауының талаптарына сәйкес белгіленетін капиталдың секторлық контрциклдік буфері;

жүйелік буфер, оны есептеуге қойылатын талаптар жүйелік маңызы бар, Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 19925 болып тіркелген "Қаржы ұйымдарын жүйелік маңызы бар ұйымдар қатарына жатқызу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 23 желтоқсандағы № 240 қаулысына сәйкес жүйелік маңызы бар деп танылған, банктерге қолданылады. Жүйелік буферге қойылатын талап 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап тұрақты негізде орындалады және тәуекелдер ескеріле отырып сараланған активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелер сомасының 1 (бір) пайызын құрайды;

қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер, ол қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша уәкілетті орган айқындаған оқиғалардың дамуының болжамды (стрестік) сценарийлеріне банктердің қаржылық орнықтылығы тәуекелдерін қамтиды. Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер мөлшерінің диапазоны кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер, операциялық тәуекел сомасының 0 (нөл) пайызынан 3 (үш) пайызына дейін аралықты құрайды.

Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер жыл сайын белгіленеді және буфердің жаңа мөлшері белгіленгенге дейін қолданылады.

Егер k_1 , k_1-2 және k_2 коэффициенттерінің нақты мәндері осы тармақтың төртінші бөлігінде көрсетілген капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндерінен төмен емес, бірақ бұл ретте көрсетілген коэффициенттердің кез келгені меншікті капитал буферлерін ескере отырып, коэффициенттердің белгіленген мәндерінен төмен болса, онда банктің бөлінбеген таза кірісін пайдалануға "Акционерлік қоғамдар туралы" Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, дивидендтер төлеуді тоқтату және акцияларды кері сатып алу бөлігінде Нормативтерге 4-қосымшаға сәйкес Бөлінбеген таза кірісті шектеудің ең төменгі мөлшеріне сәйкес шектеу қойылады.

Меншікті капитал буферлерін ескере отырып, меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне Нормативтердің 7-тармағына сәйкес негізгі капитал құрауыштарының есебінен қол жеткізіледі.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы және SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы меншікті капиталға белгіленеді және негізгі капитал (k_1) есебінен кемінде 56,25 (елу алты бүтін жүзден жиырма бес) пайызға, бірінші деңгейдегі капитал (k_1-2) есебінен кемінде 75 (жетпіс бес) пайызға өтеледі, оның тізбесі Нормативтердің 7-тармағында белгіленген.

Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер негізгі капиталға белгіленеді.

Нормативтердің осы тармағының талаптарына сәйкес есептелген меншікті капитал буферлерінің мөлшері бухгалтерлік есепте көрсетілмейді.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын, сондай-ақ SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша және қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы мен буферді қоспағанда, меншікті капитал жеткіліктілігі нормативтерінің және меншікті капитал буферлерінің мәндерін уәкілетті орган кемінде 3 (үш) жылда бір рет қайта қарайды.

Осы Нормативтердің мақсаттары үшін SREP деп банктің бизнес моделін, капитал тәуекелдерін, өтімділік тәуекелін, корпоративтік басқару жүйесін бағалауды сандық және сапалық талдау арқылы тәуекелге бағдарланған қадағалау шеңберінде жүзеге асырылатын банктер қызметіндегі тәуекелдер мен кемшіліктерді бағалаудың жыл

сайынғы қадағалау процесі түсініледі, тұрақты AQR деп тәуекелге бағдарланған қадағалау шеңберінде жүзеге асырылатын банктердің активтері мен шартты (ықтимал) міндеттемелерінің сапасын жыл сайынғы бағалау түсініледі.";

Мынадай мазмұндағы 8 және 9-тараулармен толықтырылсын:

"8-тарау. Капиталдың контрциклдік буфері

61. Капиталдың контрциклдік буфері банктердің меншікті капиталының жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндеріне қосымша белгіленеді.

62. Капиталдың контрциклдік буферінің нормативтік мәнінің диапазоны банктер үшін – кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер, операциялық тәуекел сомасының 0 (нөл) пайызынан бастап 3 (үш) пайызына дейін аралықты құрайды.

63. Капиталдың контрциклдік буферінің нормативтік мәні Қазақстан Республикасының қаржылық тұрақтылығы жөніндегі кеңестің ұсынымдары ескеріле отырып және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісім бойынша Нормативтердің 65-тармағында белгіленеді. Осы нормативтік мән талап етілетін деңгейден жоғары көтерілген жағдайда, капиталдың контрциклдік буфері Қазақстан Республикасының Қаржылық тұрақтылық жөніндегі кеңесінің ұсынымы берілген күннен бастап 12 (он екі) айдан кейін белгіленеді.

64. Банктер контрциклдік капитал буферінің мөлшерін кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді және Нормативтердің 65-тармағында белгіленген контрциклдік капитал буферінің нормативтік мәнін ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасының көбейтіндісі ретінде есептейді.

65. Контрциклдік капитал буферінің нормативтік мәні 0 (нөл) пайызға тең.

9-тарау. Капиталдың секторлық контрциклдік буфері

66. Капиталдың секторлық контрциклдік буфері кредит берудің жекелеген сегменттерінде қалыптасатын тәуекелдерді төмендетуге бағытталған және банктерге қатысты белгіленеді.

67. Капиталдың секторлық контрциклдік буфері банктердің меншікті капиталының жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндеріне қосымша белгіленеді.

68. Капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәнінің диапазоны банктер үшін - тиісті кредит беру сегментінің кредит тәуекелі ескеріле отырып сараланған активтері, шартты және ықтимал міндеттемелері сомасының 0 (нөлден) 6 (алты) пайызына дейінгі аралықты құрайды.

69. Тәуекелдерді қосарланған есепке алуды болдырмау мақсатында банк капиталының секторлық контрциклдік буферінің абсолютті мәні тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел

, операциялық тәуекел және капиталдың контрциклдік буферінің нормативтік мәні диапазонының жоғарғы мәні ескеріле отырып есептелген кредиттік активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасының көбейтіндісінен аспайды.

70. Капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәні Қазақстан Республикасының қаржылық тұрақтылығы жөніндегі кеңестің ұсынымдары ескеріле отырып және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісім бойынша Нормативтердің 72-тармағында белгіленеді. Осы нормативтік мән талап етілетін деңгейден жоғары көтерілген жағдайда, капиталдың секторлық контрциклдік буфері Қазақстан Республикасының Қаржылық тұрақтылық жөніндегі кеңесінің ұсынымы берілген күннен бастап 12 (он екі) айдан кейін белгіленеді.

71. Банктер секторлық контрциклдік капитал буферінің мөлшерін кредит тәуекелі және Нормативтердің 72-тармағында белгіленген секторлық контрциклдік капитал буферінің нормативтік мәні ескеріле отырып сараланған тиісті кредит беру сегментінің активтері, шартты және ықтимал міндеттемелері сомасының көбейтіндісі ретінде есептейді.

72. Дара кәсіпкерлерді қоспағанда, жеке тұлғаларға кредит беру сегментіндегі капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәні 2026 жылғы 31 наурызға дейін 0 (нөл) пайызға тең, 2026 жылғы 1 сәуірден кейін 2 (екі) пайызға тең.

Дара кәсіпкерлерді қоса алғанда, заңды тұлғаларға кредит беру сегментіндегі капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәні 0 (нөл) пайызға тең."

2. "Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелерін, капиталының мөлшерін және Ашық валюталық позицияны есептеу қағидалары мен оның лимиттерін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 13 қыркүйектегі № 170 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15886 болып тіркелген) мынадай өзгеріс пен толықтырулар енгізілсін:

көрсетілген қаулымен бекітілген Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелерінде, капиталының мөлшерінде:

6-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"6. Банктің меншікті капитал жеткіліктілігі мынадай коэффициенттермен сипатталады:

1)k1 негізгі капитал жеткіліктілігі коэффициенті:

негізгі капиталдың:

кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер;

нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер;

операциялық тәуекел сомасына қатынасы;

2) k1-2 бірінші деңгейдегі капитал жеткіліктілігі коэффициенті:

бірінші деңгейдегі капиталдың:

кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер;

нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер;

операциялық тәуекел сомасына қатынасы;

3) k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенті:

меншікті капиталдың:

кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер;

нарықтық тәуекелі ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер;

операциялық тәуекел сомасына қатынасы.

K1, k1-2 және k2 коэффициенттерінің есебіне қабылданатын тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – ХҚЕС) сәйкес қалыптастырылған резервтер шегеріле отырып қосылады.

Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері Нормативтерге 2-қосымшаға сәйкес Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне сәйкес белгіленген мәндердің сомасы ретінде айқындалады.

K1, k1-2 және k2 меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің ең төменгі мәндері Нормативтерге 2-қосымшаға сәйкес Капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне сәйкес белгіленген мәндер мен SREP нәтижелері немесе SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысының сомасы ретінде айқындалады.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тұрақты AQR аясына кірмеген банктерге қатысты қолданылады.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы мөлшерінің диапазоны кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер, операциялық тәуекел сомасының 0 (нөл) пайызынан 3 (үш) пайызына дейінгі аралықты құрайды.

SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тұрақты AQR аясына кірген банктерге қатысты қолданылады.

SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы мөлшерінің диапазоны кредит тәуекелі дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер,

шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер, операциялық тәуекел сомасының 0 (нөл) пайызынан 6 (алты) пайызына дейін аралықты құрайды.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы, SREP пен тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы жыл сайын белгіленеді. SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы, SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы тиісті үстемеақының жаңа мөлшері белгіленгенге дейін қолданылады.

Меншікті капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндеріне қосымша меншікті капитал буферлерінің мынадай мәндері белгіленеді:

консервациялық буферге қойылатын талап тұрақты негізде орындалады және мыналарды құрайды:

барлық банк үшін:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - 1 (бір) пайыз;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - 1 (бір) пайыз;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - 2 (екі) пайыз;

2020 жылғы 1 маусымнан бастап - 1 (бір) пайыз;

2021 жылғы 1 шілдеден бастап - 2 (екі) пайыз;

2024 жылғы 1 қаңтардан бастап – 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;

жүйелік маңызы бар банктер үшін:

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап - 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;

2016 жылғы 1 қаңтардан бастап - 2,5 (екі бүтін оннан бес) пайыз;

2017 жылғы 1 қаңтардан бастап - 3 (үш) пайыз;

2020 жылғы 1 маусымнан бастап - 2 (екі) пайыз;

2021 жылғы 1 шілдеден бастап - 3 (үш) пайыз;

контрциклдік буфердің мөлшері және енгізу мерзімдері Нормативтердің 11-тарауының талаптарына сәйкес белгіленеді;

енгізу мөлшері мен мерзімі Нормативтердің 12-тарауының талаптарына сәйкес белгіленетін секторлық контрциклдік буфер;

жүйелік буфер, жүйелік маңызы бар деп танылған банктерге есептелуіне қойылатын талаптар Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 19925 болып тіркелген, "Қаржы ұйымдарын жүйелік маңызы бар ұйымдар қатарына жатқызу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 23 желтоқсандағы № 240 қаулысына сәйкес осындай деп танылған жүйелік маңызы бар банктерге қолданылатын жүйелік буфер. Жүйелік буферге қойылатын талап 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап тұрақты негізде орындалады және тәуекелдер ескеріле отырып мөлшерленген активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер сомасының 1 (бір) пайызын құрайды;

қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша уәкілетті орган айқындаған, банктердің оқиғалардың дамуының болжамды (стрестік) сценарийлеріне қаржылық

орнықтылығы тәуекелдерін қамтитын қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер. Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер мөлшерінің диапазоны кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің сомасының 0 (нөл) пайызынан 3 (үш) пайызына дейін құрайды.

Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер жыл сайын белгіленеді және буфердің жаңа мөлшері белгіленгенге дейін қолданылады.

Егер k1, k1-2 және k2 банк капиталы жеткіліктілігі коэффициенттерінің нақты мәндері осы тармақтың төртінші бөлігінде көрсетілген капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндерінен төмен болмаса, бірақ бұл ретте көрсетілген коэффициенттердің кез келгені меншікті капиталдың буферлерін есепке ала отырып, капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің белгіленген мәндерінен төмен болса, онда банктің бөлінбеген таза кірісін пайдалануға "Акционерлік қоғамдар туралы" Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, дивидендтер төлеуді және акцияларды кері сатып алуды тоқтату бөлігінде Нормативтерге 3-қосымшаға сәйкес Бөлінбеген таза кірісті шектеудің ең төмен мөлшеріне сәйкес шектеу қойылады.

Меншікті капиталдың буферлерін есепке ала отырып, меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндеріне тізбесі Нормативтердің 10-тармағында белгіленген негізгі капитал құрауыштарының есебінен қол жеткізіледі.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы және SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысы меншікті капиталға белгіленеді және (k1) негізгі капитал есебінен кемінде 56,25 (елу алты бүтін жүзден жиырма бес) пайызға, (k1-2) бірінші деңгейдегі капитал есебінен кемінде 75 (жетпіс бес) пайызға өтеледі, оның тізбесі Нормативтердің 10-тармағында белгіленген.

Қадағалап стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буфер негізгі капиталға белгіленеді.

Нормативтердің талаптарына сәйкес есептелген меншікті капитал буферлерінің мөлшері бухгалтерлік есепте көрсетілмейді.

SREP нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын, сондай-ақ SREP және тұрақты AQR нәтижелері бойынша қадағалау үстемеақысын және стресс-тестілеу нәтижелері бойынша буферді, капиталдың контрциклдік буферін және капиталдың секторлық контрциклдік буферін қоспағанда, меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерінің және меншікті капитал буферлерінің мәндерін уәкілетті орган 3 (үш) жылда кемінде 1 (бір) реттен жиі емес қайта қарайды."

мынадай мазмұндағы 11, 12 және 13-тараулармен толықтырылсын:

"11-тарау. Капиталдың контрциклдік буфері

102. Капиталдың контрциклдік буфері банктердің меншікті капиталының жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндеріне қосымша белгіленеді.

103. Капиталдың контрциклдік буферінің нормативтік мәнінің диапазоны кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасының 0 (нөл) пайызынан 3 (үш) пайызына дейін құрайды.

104. Капиталдың контрциклдік буферінің нормативтік мәні Қазақстан Республикасының қаржылық тұрақтылығы жөніндегі кеңестің ұсынымдары ескеріле отырып және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісім бойынша Нормативтердің 106-тармағында белгіленеді. Осы нормативтік мән талап етілетін деңгейден жоғары көтерілген жағдайда, капиталдың контрциклдік буфері Қазақстан Республикасының Қаржылық тұрақтылық жөніндегі кеңесінің ұсынымы берілген күннен бастап 12 (он екі) айдан кейін белгіленеді.

105. Банктер контрциклдік капитал буферінің мөлшерін кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді және Нормативтердің 106-тармағында белгіленген контрциклдік капитал буферінің нормативтік мәнін ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасының көбейтіндісі ретінде есептейді.

106. Контрциклдік капитал буферінің нормативтік мәні 0 (нөл) пайызға тең.

12-тарау. Капиталдың секторлық контрциклдік буфері

107. Капиталдың секторлық контрциклдік буфері кредит берудің жекелеген сегменттерінде қалыптасатын тәуекелдерді төмендетуге бағытталған және банктерге қатысты белгіленеді.

108. Капиталдың секторлық контрциклдік буфері банктердің меншікті капиталының жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндеріне қосымша белгіленеді.

109. Капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәнінің диапазоны банктер үшін - тиісті кредит беру сегментінің кредит тәуекелі ескеріле отырып сараланған активтері, шартты және ықтимал міндеттемелері сомасының 0 (нөлден) 6 (алты) пайызына дейінгі аралықты құрайды.

110. Тәуекелдерді қосарланған есепке алуды болдырмау мақсатында банк капиталының секторлық контрциклдік буферінің абсолютті мәні тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел, операциялық тәуекел және капиталдың контрциклдік буферінің нормативтік мәні диапазонының жоғарғы мәні ескеріле отырып есептелген кредиттік активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасының көбейтіндісінен аспайды.

111. Капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәні Қазақстан Республикасының қаржылық тұрақтылығы жөніндегі кеңестің ұсынымдары ескеріле отырып және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісім бойынша Нормативтердің 113-тармағында белгіленеді. Осы нормативтік мән талап етілетін

денгейден жоғары көтерілген жағдайда, капиталдың секторлық контрциклдік буфері Қазақстан Республикасының Қаржылық тұрақтылық жөніндегі кеңесінің ұсынымы берілген күннен бастап 12 (он екі) айдан кейін белгіленеді.

112. Банктер секторлық контрциклдік капитал буферінің мөлшерін кредит тәуекелі және Нормативтердің 113-тармағында белгіленген секторлық контрциклдік капитал буферінің нормативтік мәні ескеріле отырып сараланған тиісті кредит беру сегментінің активтері, шартты және ықтимал міндеттемелері сомасының көбейтіндісі ретінде есептейді.

113. Дара кәсіпкерлерді қоспағанда, жеке тұлғаларға кредит беру сегментіндегі капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәні 2026 жылғы 31 наурызға дейін 0 (нөл) пайызға тең, 2026 жылғы 1 сәуірден кейін 2 (екі) пайызға тең.

Дара кәсіпкерлерді қоса алғанда, заңды тұлғаларға кредит беру сегментіндегі капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәні 0 (нөл) пайызға тең.

13-тарау. Леверидж коэффициенті

114. Банктің леверидж коэффициенті бірінші деңгейдегі капиталдың: 100 пайыз кредиттік тәуекел деңгейі бойынша сараланған баланстық активтердің;

кредиттік тәуекел деңгейі бойынша сараланған шартты және ықтимал міндеттемелердің;

осы Нормативтерге № 18 қосымшаға сәйкес есептелген туынды қаржы құралдарымен операциялар бойынша кредиттік тәуекелдің;

бағалы қағаздарды кері сату (сатып алу) міндеттемесімен және бағалы қағаздармен кредиттеу операциялары бойынша тануды тоқтатпай бағалы қағаздарды сатып алу-сату мәмілелері бойынша кредиттік тәуекелдің сомасына қатынасы ретінде есептеледі.

Ба - 100 пайыз кредиттік тәуекел деңгейі бойынша сараланған баланстық құны бойынша көрсетілген банк активтері (бірінші деңгейдегі капиталды, сондай-ақ ХҚЕС-ке сәйкес қалыптастырылған резервтерді төмендететін реттеушілік түзетулер ретінде қабылданатын активтерді шегергенде);

ШЫМ - нормативтерге 5-қосымшаға сәйкес және ең төменгі шегі 10% болатын нормативтерге 6-қосымшаға сәйкес кредиттік конверсия коэффициентін қолдана отырып, кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелер. Егер кредиттік конверсия коэффициентінің мәні 10%-дан асқан жағдайда, нормативтерге 6-қосымшада көрсетілген коэффициенттер қолданылады;

ТҚҚКТ – туынды қаржы құралдарымен операциялар бойынша кредиттік тәуекел; БКТ – бағалы қағаздармен кредиттеу мәмілелері бойынша кредиттік тәуекел.

115. Леверидж коэффициентінің ең төменгі мәні 3 пайыз мөлшерінде белгіленеді.

116. БҚК мынадай түрде есептеледі:

Бағалы қағаздармен кредит беру мәмілелері бойынша талаптардың сомасы (ХЖЕС-ға сәйкес қалыптастырылған провизияларды шегере отырып);

Мынадай түрде қалыптасқан резервтердің көлемін ескермей айқындалған бағалы қағаздармен кредит беру мәмілелері бойынша контрагентке кредит тәуекелінің көлемі (E^*+Ei^*):

бағалы қағаздармен кредит беру операциялары бойынша неттинг туралы келісім шеңберінде жасалған мәмілелер бойынша, - формула бойынша әрбір келісім бойынша:

мұнда:

$\sum E_i$ - контрагентке ақша қаражатын қайтару жөніндегі талаптардың және контрагентке берілген бағалы қағаздардың құнының сомасы (бағалы қағаздарды қайтару жөніндегі талаптар);

$\sum C_i$ - контрагентке ақша қаражатын қайтару бойынша міндеттемелердің сомасы және контрагенттен алынған бағалы қағаздардың құны;

бағалы қағаздармен кредит беру операциялары бойынша неттинг туралы келісімнен тыс жасалған мәмілелер бойынша, - формула бойынша әрбір i мәмілесі бойынша:

$$E_i^* = \max \{0, [E_i - C_i]\},$$

мұнда:

E_i - контрагентке ақша қаражатын қайтару жөніндегі талап немесе контрагентке берілген бағалы қағаздардың құны (бағалы қағаздарды қайтару жөніндегі талап);

C_i - контрагентке ақша қаражатын қайтару жөніндегі міндеттеме немесе контрагенттен алынған бағалы қағаздардың құны."

өзгерістер мен толықтырулар енгізілетін банк қызметін реттеу мәселелері жөніндегі Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің тізбесіне (бұдан әрі – Тізбе) 18-қосымшамен толықтырылсын.

3. "Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктері филиалдарының (оның ішінде Қазақстан Республикасы бейрезидент-ислам банктері филиалдарының) резерв ретінде қабылданатын активтерін қалыптастыру тәртібін және олардың ең төмен мөлшерін қоса алғанда, Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің филиалдары (оның ішінде Қазақстан Республикасы бейрезидент-ислам банктерінің филиалдары) үшін пруденциалдық нормативтерді және сақталуы міндетті өзге де нормалар мен лимиттерді, олардың нормативтік мәндерін және есептеу әдістемесін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының

2021 жылғы 12 ақпандағы № 23 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 22213 болып тіркелген) мынадай өзгеріс пен толықтырулар енгізілсін:

Көрсетілген қаулымен бекітілген Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің филиалдары (оның ішінде Қазақстан Республикасы бейрезидент-ислам банктерінің филиалдары) үшін пруденциалдық нормативтерді және сақталуы міндетті өзге де нормалар мен лимиттерді есептеу әдістемеге:

25-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"25. Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкі филиалының (Қазақстан Республикасы бейрезидент-ислам банкінің филиалын қоспағанда) резерв ретінде қабылданатын активтердің k1 жеткіліктілік коэффициентінің мәніне қосымша ретінде резерв ретінде қабылданатын активтердің жеткіліктілік коэффициенті буферлерінің мынадай мәндері қолданылады:

консервациялық буферге қойылатын талап тұрақты негізде орындалады және 2 (екі) пайызды құрайды;

контрциклдік буфер, оның мөлшері мен енгізу мерзімі Әдістеменің 9-тарауының талаптарына сәйкес белгіленеді.

көлемі мен енгізу мерзімдері Әдістеменің 10-тарауының талаптарына сәйкес айқындалатын капиталдың секторлық контрциклдік буфері;

реттеуші буфер халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына және Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы заңнамасының талаптарына сәйкес Әдістеменің 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 және 44-тармақтарына сәйкес есептелген провизиялар (резервтер) және Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкі филиалының (оның ішінде Қазақстан Республикасы бейрезидент-ислам банкі филиалының) бухгалтерлік есебінде қалыптастырылған және көрсетілген провизиялардың (резервтердің) арасындағы оң айырманың (бұдан әрі – оң айырма):

активтердің, кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген шартты және ықтимал міндеттемелердің;

нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің;

операциялық тәуекелдің сомасына қатынасы ретінде есептеледі.

Оң айырманы есептеу мақсаты үшін Әдістеменің 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 және 44-тармақтарына сәйкес есептелген провизиялардың (резервтердің) сомасы Әдістеменің 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 және 44-тармақтарына сәйкес провизияларды (резервтерді) есептеудің соңғы күнінен кейін толық өтелген және (немесе) есептен шығарылған қарыздар және дебиторлық берешек бойынша провизиялар (резервтер) сомасына ай сайын азайтылады

Оң айырма Әдістеменің 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 және 44-тармақтарына сәйкес есептелген провизиялар (резервтер) оларды есептеудің соңғы күніне есептелген қарыздар және дебиторлық берешек бойынша есептеледі.

Оң айырманы есептеу кезінде Әдістеменің 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 және 44-тармақтарына сәйкес есептелген провизиялар (резервтер) сомасы провизияларды (резервтерді) есепке алмағандағы қарыз бойынша берешектен және (немесе) дебиторлық берешектен аспайтын мөлшерде қосылады.

Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті органның (бұдан әрі – уәкілетті орган) тексеру нәтижелері бойынша түзетілген оң айырма реттегіш буферді есептеу кезінде есепті айдан кейінгі есепті күннен бастап ескеріледі.

мынадай мазмұндағы 9 және 10-тараулармен толықтырылсын:

9-тарау. Капиталдың контрциклдік буфері

87. Капиталдың контрциклдік буфері Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің филиалдарының активтерінің жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндеріне қосымша белгіленеді.

88. Нормативтерге сәйкес капиталдың контрциклдік буферінің нормативтік мәнінің диапазоны Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің филиалдары үшін Әдістеменің 2-тарауының 1-параграфына сәйкес кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел ескеріле отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер, операциялық тәуекел сомасының 0 (нөл) пайызынан бастап 3 (үш) пайызына дейін аралықты құрайды.

89. Капиталдың контрциклдік буферінің нормативтік мәні Қазақстан Республикасының қаржылық тұрақтылығы жөніндегі кеңестің ұсынымдары ескеріле отырып және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісім бойынша Әдістеменің 91-тармағында белгіленеді. Осы нормативтік мән талап етілетін деңгейден жоғары көтерілген жағдайда, капиталдың контрциклдік буфері Қазақстан Республикасының Қаржылық тұрақтылық жөніндегі кеңесінің ұсынымы берілген күннен бастап 12 (он екі) айдан кейін белгіленеді.

90. Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің филиалдарының контрциклдік капитал буферінің мөлшерін кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекелді, операциялық тәуекелді және Әдістеменің 91-тармағында белгіленген контрциклдік капитал буферінің нормативтік мәнін ескере отырып есептелген активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасының көбейтіндісі ретінде есептейді.

91. Контрциклдік капитал буферінің нормативтік мәні 0 (нөл) пайызға тең.

10-тарау. Капиталдың секторлық контрциклдік буфері

92. Капиталдың секторлық контрциклдік буфері кредит берудің жекелеген сегменттерінде қалыптасатын тәуекелдерді төмендетуге бағытталған және Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің филиалдарына қатысты белгіленеді.

93. Капиталдың секторлық контрциклдік буфері Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің филиалдарының меншікті капиталының жеткіліктілік коэффициенттерінің мәндеріне қосымша белгіленеді.

94. Капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәнінің диапазоны Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің филиалдары үшін - тиісті кредит беру сегментінің Әдістемеге сәйкес кредит тәуекелі ескеріле отырып сараланған активтері, шартты және ықтимал міндеттемелері сомасының 0 (нөлден) 6 (алты) пайызына дейінгі аралықты құрайды.

95. Тәуекелдерді қосарланған есепке алуды болдырмау мақсатында банк капиталының секторлық контрциклдік буферінің абсолютті мәні тәуекел дәрежесі бойынша сараланған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер, нарықтық тәуекел, операциялық тәуекел және капиталдың контрциклдік буферінің нормативтік мәні диапазонының жоғарғы мәні ескеріле отырып есептелген кредиттік активтер, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер сомасының көбейтіндісінен аспайды.

96. Капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәні Қазақстан Республикасының қаржылық тұрақтылығы жөніндегі кеңестің ұсынымдары ескеріле отырып және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісім бойынша Әдістеменің 98-тармағында белгіленеді. Осы нормативтік мән талап етілетін деңгейден жоғары көтерілген жағдайда, капиталдың секторлық контрциклдік буфері Қазақстан Республикасының Қаржылық тұрақтылық жөніндегі кеңесінің ұсынымы берілген күннен бастап 12 (он екі) айдан кейін белгіленеді.

97. Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің филиалдары секторлық контрциклдік капитал буферінің мөлшерін кредит тәуекелі және Әдістеменің 98-тармағында белгіленген секторлық контрциклдік капитал буферінің нормативтік мәні ескеріле отырып сараланған тиісті кредит беру сегментінің активтері, шартты және ықтимал міндеттемелері сомасының көбейтіндісі ретінде есептейді.

98. Дара кәсіпкерлерді қоспағанда, жеке тұлғаларға кредит беру сегментіндегі капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәні 2026 жылғы 31 наурызға дейін 0 (нөл) пайызға тең, 2026 жылғы 1 сәуірден кейін 2 (екі) пайызға тең.

Дара кәсіпкерлерді қоса алғанда, заңды тұлғаларға кредит беру сегментіндегі капиталдың секторлық контрциклдік буферінің нормативтік мәні 0 (нөл) пайызға тең."

4. "Банктік қызметтерді көрсету және банктердің, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың банктік қызметтерді көрсету үдерісінде туындайтын клиенттердің өтініштерін қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 28 шілдедегі № 136 қаулысына және "Екінші деңгейдегі банктерге, Қазақстан Республикасының

бейрезидент-банктерінің филиалдарына арналған тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 12 қарашадағы № 188 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2024 жылғы 27 желтоқсандағы № 93 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 35583 болып тіркелген) мынадай өзгеріс енгізілсін:

5-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"5. Осы қаулы:

2027 жылғы 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізілетін осы қаулының 2-тармағының отыз бесінші, отыз алтыншы, елу төртінші, елу бесінші, алпыс үшінші, алпыс төртінші, алпыс бесінші, алпыс алтыншы, сексен төртінші, сексен тоғызыншы, жүз алтыншы, жүз жетінші, жүз қырық бірінші, жүз қырық сегізінші, жүз елу бірінші, жүз алпыс екінші, жүз алпыс үшінші, жүз сексен сегізінші, жүз сексен тоғызыншы, жүз тоқсаныншы, жүз тоқсан бірінші, жүз тоқсан екінші, жүз тоқсан үшінші, жүз тоқсан төртінші, жүз тоқсан бесінші, екі жүз үшінші, екі жүз төртінші, екі жүз жиырма бірінші, екі жүз жиырма екінші, екі жүз жиырма үшінші, екі жүз жиырма төртінші, екі жүз жиырма бесінші, екі жүз жиырма алтыншы, екі жүз жиырма жетінші, екі жүз жиырма сегізінші, екі жүз қырық алтыншы, екі жүз елуінші, екі жүз елу алтыншы, екі жүз елу жетінші, екі жүз елу сегізінші, екі жүз елу сегізінші, екі жүз алпысыншы, екі жүз алпыс екінші, екі жүз алпыс үшінші, екі жүз алпыс төртінші, екі жүз алпыс бесінші, екі жүз алпыс алтыншы, екі жүз алпыс жетінші, екі жүз алпыс сегізінші, екі жүз алпыс тоғызыншы, екі жүз жетпіс тоғызыншы, екі жүз сексенінші, екі жүз сексен бірінші, екі жүз сексен екінші, екі жүз тоқсан төртінші, екі жүз тоқсан бесінші, екі жүз тоқсан алтыншы, екі жүз тоқсан жетінші, екі жүз тоқсан сегізінші, екі жүз тоқсан тоғызыншы, үш жүз тоқсан тоғызыншы, үш жүз бірінші, үш жүз екінші, үш жүз үшінші, үш жүз төртінші, үш жүз жетпіс тоғызыншы, төрт жүз жетпіс үшінші, алты жүз он төртінші, алты жүз қырық тоғызыншы, алты жүз елу, алты жүз елу төртінші, алты жүз елу бесінші, алты жүз елу алтыншы, алты жүз елу жетінші, алты жүз елу сегізінші, алты жүз елу тоғызыншы, алты жүз алпысыншы, алты жүз алпыс бірінші, алты жүз алпыс екінші, алты жүз алпыс үшінші, алты жүз алпыс төртінші, алты жүз алпыс бесінші, алты жүз алпыс алтыншы, алты жүз алпыс жетінші, алты жүз алпыс сегізінші, алты жүз алпыс тоғызыншы, алты жүз жетпісінші, алты жүз жетпіс бірінші, алты жүз жетпіс екінші, алты жүз жетпіс үшінші, алты жүз жетпіс төртінші, алты жүз жетпіс жетпіс бесінші, алты жүз жетпіс алтыншы, алты жүз жетпіс жетінші, алты жүз жетпіс сегізінші, алты жүз жетпіс тоғызыншы, алты жүз сексенінші абзацтарын;

2025 жылғы 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізілетін осы қаулының 2-тармағының жеті жүз алпыс бірінші, жеті жүз алпыс екінші, жеті жүз алпыс үшінші, жеті жүз алпыс төртінші, жеті жүз алпыс бесінші, жеті жүз алпыс алтыншы, жеті жүз алпыс жетінші,

жеті жүз алпыс сегізінші, жеті жүз алпыс тоғызыншы, жеті жүз жетпісінші, жеті жүз жетпіс бірінші, жеті жүз жетпіс екінші, жеті жүз жетпіс үшінші, жеті жүз жетпіс төртінші, жеті жүз жетпіс бесінші, жеті жүз жетпіс алтыншы, жеті жүз жетпіс жетінші, жеті жүз жетпіс сегізінші және жеті жүз сексенінші абзацтарын қоспағанда, алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі."

5. "Банк конгломератының тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне қойылатын талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2024 жылғы 27 желтоқсандағы № 94 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 35608 болып тіркелген) мынадай өзгеріс енгізілсін:

көрсетілген қаулымен бекітілген Банк конгломератының тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне қойылатын талаптарда:

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Осы Банк конгломератының тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне қойылатын талаптар (бұдан әрі – Талаптар) "Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Банктер туралы заң) 40-5-бабы 2-тармағының бірінші бөлігіне сәйкес әзірленді және банк холдингінен, банктен және банк холдингінен, банктен және бас банктің күмәнді және үмітсіз активтерін сатып алатын банктің еншілес ұйымдарынан тұратын банк конгломератын қоспағанда, банк холдингінің, банктен, сондай-ақ банк холдингінің еншілес ұйымдарынан және (немесе) банктің еншілес ұйымдарынан және (немесе) оларда банк холдингінің және (немесе) оның еншілес ұйымдарының және (немесе) банктің капиталға елеулі қатысуы бар ұйымдардан (бұдан әрі – банк конгломераты) тұратын банк конгломератының тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне қойылатын талаптарды белгілейді."

Банк қызметін реттеу мәселелері
бойынша өзгерістер мен
толықтырулар енгізілетін
Қазақстан Республикасының
нормативтік құқықтық
актілерінің тізбесіне
қосымша
Банктің пруденциялық
нормативтерінің және сақталуы
міндетті өзге де нормалары мен
лимиттерінің нормативтік
мәндері мен оларды
есептеу әдістемелеріне,
капиталының мөлшеріне
18-қосымша

**Леверидж коэффициентін есептеу мақсатында туынды қаржы құралдары бойынша
кредиттік тәуекелді есептеу әдістемесі**

ТҚҚ бойынша кредиттік тәуекел (ТҚҚКТ) мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{ТҚҚКТ} = \text{АКТ} + \text{ӘКТ} + \text{КТб},$$

мұндағы:

АКТ – контрагент өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда есепті күні шығындардың шамасын көрсететін ағымдағы кредиттік тәуекел (қаржы құралын ауыстыру құны);

ӘКТ – әлеуетті кредиттік тәуекел (базистік актив құнының қолайсыз өзгеруіне байланысты контрагенттің есепті күннен бастап валюталау күніне дейінгі мерзім ішінде өз міндеттемелерін орындамау тәуекелі);

КТб - шығарылған кредиттік ТҚҚ бойынша базистік активке қатысты кредиттік тәуекел.

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімнің талаптарын қанағаттандыратын ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекел актив болып табылатын барлық ТҚҚ-ның әділ құны сомасының міндеттеме болып табылатын барлық ТҚҚ әділ құнының сомасынан асып түсуіне тең.

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімне енгізілмеген ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекел актив болып табылатын ТҚҚ-ның әділ құнының шамасына тең. Неттинг туралы келісімге енгізілмеген сатылған опциондар бойынша ағымдағы кредиттік тәуекел есептелмейді.

ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекелді есептеу кезінде ТҚҚ бойынша қамтамасыз ету сомалары, сондай-ақ ТҚҚ-мен байланысты басқа да қайтарымсыз төлемдердің және төленген вариациялық маржаның сомалары есепке алынбайды. Алынған вариациялық маржа, егер бір мезгілде мынадай талаптар орындалса, ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша ағымдағы кредиттік тәуекелді төмендету үшін қабылданады:

клирингтік ұйымның (орталық контрагенттің) функцияларын жүзеге асыратын тұлғаның, сондай-ақ шетелдік юрисдикция нормаларына сәйкес орталық контрагент деп танылған тұлғаның клирингке жатпайтын мәмілелер бойынша алынған вариациялық маржаны пайдалануға шектеулер жоқ;

тараптар арасындағы келісімге (шартқа) сәйкес вариациялық маржа күн сайын толық көлемде есептеледі және төленеді;

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге қосылмаған ТҚҚ бойынша әлеуетті кредиттік тәуекелдің шамасы Нормативтерге 7-қосымшаға сәйкес Туынды қаржы құралдарына арналған кредиттік тәуекел коэффициенттерінің кестесінде көрсетілген және базистік активтің түрімен және көрсетілген қаржы құралдарын өтеу мерзімімен анықталатын қаржы құралдарының номиналды құнының кредиттік тәуекел коэффициентіне туындысы ретінде есептеледі. Валюталық-пайыздық своптарға алтын-валюта мәмілелерге арналған коэффициенттер қолданылады.

Базистік активтерді бірнеше рет айырбастауды көздейтін мәмілелер үшін әлеуетті шығындар көлемі базистік активтерді қалған айырбастау санының еселенген мөлшеріне ұлғаяды.

Әлеуетті тәуекелдің шамасы базистік актив сомасына есептелетін екі түрлі өзгермелі пайыздық мөлшерлеме негізінде есептелген, Тараптардың әрқайсысының екінші Тарапқа бірыңғай валютада ақша қаражатының сомасын төлеу міндетін көздейтін сатылған опциондар, сондай-ақ пайыздық своптар (валюталық-пайыздық своптарды қоспағанда) үшін есептелмейді.

Талаптары алдын ала белгіленген күндері қайта қаралатын мәмілелер бойынша валюталау күніне дейінгі мерзімде қайта қараудың келесі күніне дейін қалған кезең қабылданады.

"Бағалы қағаздар рыногы туралы" Қазақстан Республикасының заңына сәйкес ТҚҚ ретінде түсінілетін кредиттік ТҚҚ-ға немесе бір немесе бірнеше заңды тұлғалардың, мемлекеттердің немесе муниципалитеттердің өз міндеттерін орындамағанын немесе тиісінше орындамағанын куәландыратын мән-жайдың туындауына байланысты (кепілгерлік шарты мен сақтандыру шартын қоспағанда) шарт тараптарының немесе тарапының ақшалай сомаларды кезең-кезеңмен немесе біржолғы төлеу міндетін көздейтін шетел мемлекетінің заңнамасына немесе халықаралық шарт нормаларына сәйкес осындай деп танылатын ТҚҚ-ға, базистік актив мына өлшемшарттардың (бұдан әрі – біліктілік өлшемшарттары) біреуін қанағаттандыратын жағдайда 5 пайыздық коэффициент қолданылады:

халықаралық даму банкі немесе кез келген деңгейдегі атқарушы билік органы шығарған борыштық бағалы қағаз болып табылса;

мынадай рейтингтердің біріне ие борыштық бағалы қағаз болып табылса:

"Эс-энд-Пи Глобал Рейтингс" (S&P Global Ratings) немесе "Фитч Рейтингс" (Fitch Ratings) халықаралық рейтингтік шкаласы бойынша "BBB" - дан төмен емес деңгейден немесе "Мудис Инвесторс Сервис" (Moody 's Investors Service) халықаралық рейтингтік шкаласы бойынша "Баа" - дан төмен емес деңгейде шетелдік кредиттік рейтингтік агенттіктердің кемінде екеуі тағайындаған теңгедегі немесе шетел валютасындағы міндеттемелер бойынша ұзақ мерзімді кредитке қабілеттілігінің ағымдағы рейтингтері; осы тармақта белгіленген деңгейде бір шетелдік кредиттік рейтингтік агенттік тағайындаған ұзақ мерзімді кредитке қабілеттілігінің ағымдағы рейтингі.

Базистік активі біліктілік өлшемшарттарын қанағаттандырмайтын кредиттік ТҚҚ-ға 10 пайыз коэффициенті қолданылады.

Бірнеше базистік активтері бар кредиттік ТҚҚ-ға барлық базистік активтер біліктілік өлшемшарттарын қанағаттандырған жағдайда ғана 5 пайыз өлшемшарты қолданылады. Кері жағдайда, 10 пайыз өлшемшарты қолданылады.

Жоғарыда көрсетілмеген базистік активтермен жасалған мәмілелерге өзге тауар мәмілелеріне арналған коэффициенттер қолданылады.

ТҚҚ-ның номиналды келісімшарттық құны деп нормативті есептеу күніндегі сәйкес баланстан тыс шоттарда көрсетілетін ТҚҚ-ның құны түсініледі. Бұл ретте бивалюталық мәмілелердің номиналды келісімшарттық құны ретінде банкте талаптар қалыптастырылатын валюта қабылданады.

Мәміле тараптарының талаптары мен міндеттемелерінің сомалары ақша ағындарының сомасына баламалы болатын есеп айырысу валюталық форвардтары мен есеп айырысу ТҚҚ-ның номиналды келісімшарттық құны ретінде валютаның әрбір күнінде алуға жататын әрбір валютадағы ақша ағындарының нетто-шамасы түсініледі.

Өзге есеп айырысу ТҚҚ номиналды келісімшарттық құны базистік активті жеткізуді көздейтін шартқа (мәмілеге) ұқсастық бойынша айқындалады.

ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша әлеуетті шамалар мына формула бойынша анықталады:

$$\text{ӘКТ} = 0,4 \times \text{ӘТе} + 0,6 \times k \times \text{ӘТе},$$

мұндағы:

ӘТе – ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімді есепке алмай есептелген сол құралдар бойынша әлеуетті тәуекел шамасы;

k – ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша алмастыру құнының осы келісімді есепке алмағанда, ТҚҚ бойынша неттинг туралы келісімге енгізілген ТҚҚ бойынша алмастыру құнына қатынасы ретінде айқындалатын коэффициент:

Алынған вариациялық маржа әлеуетті тәуекелді азайтуға қабылданбайды және "k" коэффициентін есептеу үшін қолданылатын шамаларды есептеуге енгізілмейді.

Егер алымдағы мән нөлден аз болса, "k" коэффициенті нөлге тең деп танылады.

КТб – шығарылған кредиттік ТҚҚ бойынша базистік активке қатысты кредиттік тәуекел негізгі капитал есебіне қабылданатын кредиттік ТҚҚ деректерінің теріс әділ құнын шегергендегі кредиттік ТҚҚ деректерінің базистік активтеріне (бұдан әрі - сатылған кредиттік қорғау) қатысты кредиттік ТҚҚ шығарған банктің ақшалай міндеттемелерінің жиынтық сомасы ретінде есептеледі.

Сатылған кредиттік қорғау сомасы мына талаптар бір мезгілде орындалған жағдайда, шығарылған кредиттік ТҚҚ-ның базистік активтері сияқты бір тұлғаның борыштық міндеттемелеріне қатысты банк сатып алған кредиттік қорғау сомасына азаяды:

банк сатып алған кредиттік ТҚҚ-ның базистік активі болып табылатын міндеттемені орындау кезектілігі банк сатқан кредиттік ТҚҚ-ның базистік активі болып табылатын міндеттемені орындау кезектілігінен төмен немесе оған тең;

сатып алынған кредиттік қорғауды өтеуге дейінгі қалған мерзім сатылған кредиттік қорғауды өтеуге дейінгі қалған мерзімге тең немесе одан да көп."

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК